

FAOS-RAPPORTEN

Felles Offentlig tjenesteyting i Offentlig Sektor

Semicolons hørings svar

25. september 2008

Hørings svaret er utarbeidet av:

Terje Grimstad, prosjektleder for Semicolon (redaktør), Det Norske Veritas og Karde

Per Myrseth, Det Norske Veritas

Thore Christiansen, Det Norske Veritas

Henrik Smith-Meyer, Det Norske Veritas

Dag Belsnes, Pharos og Karde

Lasse Udjus, Karde

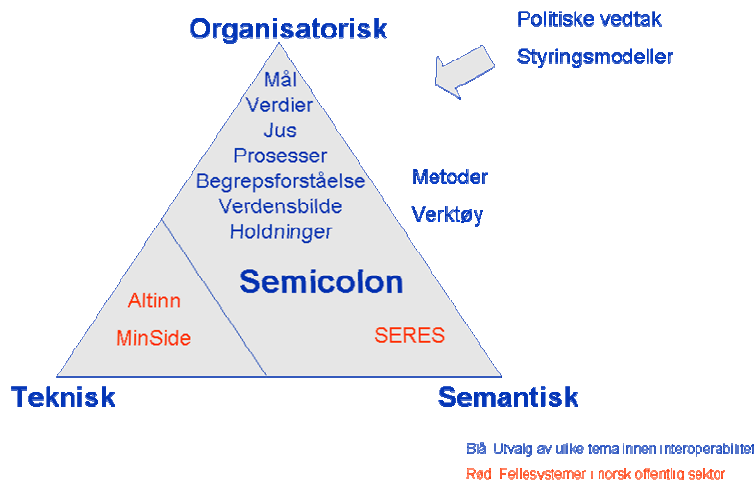
Innledning

Semicolon-prosjektet gir en høringsuttalelse på FAOS-rapporten, da FAOS er relevant for problemstillinger som Semicolon adresserer.

Hva er Semicolon

Semicolon er et tre-årig brukerstyrt innovasjonsprosjekt delfinansiert av Verdikt-programmet i Norges forskningsråd. Semicolon har spesiell fokus på semantisk og organisatorisk samhandling og det overordnede målet for Semicolon er å bidra til å oppnå billigere og mer effektiv samhandling i og med offentlig sektor. Problemstillinger er definert av toneangivende offentlige etater: SKD, BR, SSB, HDIR og KS. Forskerne kommer fra Det Norske Veritas (eier av prosjektet), Karde, Ekor, KITH, Universitetet i Oslo og Handelshøyskolen BI.

Semicolon anvender et helhetlig syn på samhandlingsproblematikk som illustrert i figuren under:

Overordnede kommentarer til FAOS-rapporten

Først og fremst vil vi understreke at dette høringssvaret kommer fra forskerteamet i Semicolon (vesentlig fra Veritas og Karde). Etatene som deltar i Semicolon vil levere egne høringssvar. Veritas, som eier Semicolon-prosjektet, vil levere et eget høringssvar.

Vi vil gi FAD honnør for initiativet til FAOS-arbeidet. Dette var en bebudet og nødvendig oppfølging av St.meld 17 (2006-2007), Eit informasjonssamfunn for alle. FAOS-rapporten er ett viktig bidrag til elektronisk samhandling i offentlig sektor og inviterer til konstruktive refleksjoner. Avslutningsvis i vårt høringssvar foreslår vi noen andre aktiviteter som vil bidra til å fylle ut samhandlingsbildet.

Vi vil berømme arbeidsgruppen som i løpet av noen få høstmåneder i 2007 har utført et meget godt arbeid på et område som er intrikat og langt fra trivielt. Det er mye materiale i FAOS-rapporten som det kan bygges videre på. Sammensetningen av gruppen viser at mange sentrale etater har vært representert med nøkkelpersoner i sentrale posisjoner. FAOS-rapporten kunne vanskelig vært bedre forankret i IKT-miljøet til de deltakende etatene. Vi vil bemerke at kommunesektoren og helse-sektoren kunne vært sterkere representert. Kommunesektoren arbeider under andre rammebetingelser enn statlig sektor og består av 434 kommuner med forholdsvis ensartet behov. Helsesektoren har i mange år arbeidet planmessig med utrulling av IKT for å bedre samhandlingen innen sektoren, og har støtt på mange hindringer som også kunne vært tema i FAOS-arbeidet.

Imidlertid er IKT-forankringen ingen garanti for forankring hos etatslederne og politikere. Dette kom også fram under spørsmålsrunden på høringsmøtet den 11. september. Vi synes også det er merkelig at Statsråden for FAD ikke var til stede under høringsmøtet, og at statssekretæren forlot møtet etter sitt 10 minutters innledningsforedrag, men det gir kanskje et uttrykk for at IKT-politikken ikke står høyest på dagsorden.

En viktig erfaring fra Semicolon-arbeidet så langt er behovet for forpliktende samhandling på organisatorisk nivå. Det må plass en betydelig bedre samhandling og engasjement enn vi ser i dag for å få til den type fellesløft som FAOS representerer. Her er det både snakk om kompetanse, vilje, budsjett, målsettinger om samarbeid,

etterprøving av samarbeidsmål og styring. Vi har også sett at juridiske problemstillinger representerer snublesteiner for samhandling.¹

Vi syns FAOS-rapporten er godt bygd opp, og viktige temaer er drøftet i noe detalj. Spesielt vil vi gi vår tilslutning til at nye styringsmodeller er nødvendig for å realisere tankegodset i FAOS-rapporten. Det er et godt grep å avlede fellestjenester og felleskomponenter med en analyse av noen utvalgte virksomhetsprosesser.

Riksrevisjonens analyser av IKT i offentlig sektor

Riksrevisjonens analyser er relevante både som bakgrunn for og oppfølging av FAOS-rapporten.

Regjeringens IKT-politikk er spesielt nedfelt i dokumentene

- eNorge 2005
- eNorge 2009, Det digitale spranget
- Strategi for IKT i offentlig sektor (2003-2005)
- St.meld. 17 (2006-2007), Eit informasjonssamfunn for alle

Innen helse eksisterer det flere planer:

- Mer helse for hver bIT (1997-2000)
- ”Si @!” (2001-2003)
- S@mspill 2007 (2004-2007)
- Samspill 2.0 (2008-2013)

I to rapporter publisert av Riksrevisjonen tidligere i år er konklusjonene på oppfølging av IKT-politikken ganske nedslående:

- Mangelfull oppfølging av IKT-satsingen i helsetjenesten - Dokument nr. 3:7 (2007-2008), publisert 22. april 2008
- Potensialet for elektronisk informasjonsutveksling i forvaltningen er dårlig utnyttet - Dokument nr. 3:12 (2007-2008), publisert 1. juli 2008

Fra konklusjonene siterer vi:

Om helse:

- Til tross for ti år med nasjonale satsinger på IKT og helse, er store deler av informasjonsflyten i helsetjenesten fortsatt papirbasert
- Gjennom ti år har det vært et mål at epikriser og henvisninger skal sendes elektronisk mellom sykehus og fastlege. Riksrevisjonens undersøkelse viser at fortsatt sendes rundt halvparten av epikrisene bare på papir, og bare 8 prosent av henvisningene sendes elektronisk
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) er i liten grad tatt i bruk for å bedre samhandlingen mellom sykehus og kommunale pleie- og omsorgstjenester
- I de fleste helseforetakene er papirjournalen fortsatt viktig, og mange manuelle rutiner brukes fremdeles. Ledelsen i mange helseforetak er for lite opptatt av å legge til rette for en god utnyttelse av EPJ, og arbeidet med å planlegge og realisere gevinster har hittil ikke fått nok oppmerksomhet i helseforetakene

---

¹ Semicolon har høsten 2008 kartlagt hindringer for organisatorisk samhandling. Resultatene vil bli presentert på NOIOS-konferansen i Trondheim 17. oktober 2008.

- Helse- og omsorgsdepartementet har ikke ivaretatt sitt ansvar for å sikre at IKT utnyttes som et virkemiddel for å oppnå en bedre helsetjeneste og en mer effektiv utnyttelse av ressursene

Om forvaltningen generelt:

- Riksrevisor Kosmo:
Mange offentlige virksomheter sitter på informasjon av verdi for andre offentlige virksomheter. En bedre utnyttelse av denne informasjonen kunne bidratt til sikrere, raskere og mer effektive tjenester til privatpersoner og næringsliv.
- Gjenbruk av informasjon i det offentlige er nødvendig for å sikre kvalitet og effektivitet i saksbehandlingen, men det skjer ikke i tilstrekkelig grad
- Regjeringens arbeid har i liten grad bidratt til utviklingen av tverrgående ict-løsninger i forvaltningen
- Riksrevisor Kosmo:
Verken Fornyings- og administrasjonsdepartementet eller fagdepartementene er pådrivere på dette området

Semicolon vil med bakgrunn i Riksrevisjonens analyser og konklusjoner, som slett ikke er overraskende, bemerke at god samhandling er en mye større politisk og organisatorisk utfordring, enn den er teknisk og semantisk.

FAOS overordnet arkitektur

Mandatet for FAOS-gruppens arbeid er hentet fra St.meld nr. 17 (2006-2007) og sier at døgnåpen forvaltning har to overordnede målsetninger:

- Offentlig sektor skal utvikle og tilby elektroniske selvbetjeningsløsninger til innbyggere og næringsliv
- Samhandling mellom offentlige virksomheter skal foregå elektronisk for å understøtte effektiv tjenesteproduksjon og elektronisk tjenesteyting

Det er også referert til den tre-lags arkitekturmodellen i stortingsmeldingen som har et presentasjonslag, felleskomponentlag og virksomhetslag. Selv sier arbeidsgruppen at (kap. 2.2, rett under figur 1 på side 10): *Grunnlaget for modellen er en tanke om tjenesteorientert arkitektur. Etter hvert som denne tankegangen modnes ser man at den trelagsarkitekturen som modellen bygger på kanskje er noe forenklet og alle tilfelle trenger en bedre forklaring*

Semicolon slutter seg til dette utsagnet. Vi vil likevel bemerke at FAOS i veldig stor grad er fokusert mot brukerorientering.

I kapittel 2 og 3 beskrives og analyseres felles IKT-arkitektur, arkitekturprinsipper og tjenesteorientering. En slik beskrivelse og analyse kan gjøres ut fra to ulike perspektiver:

1. Brukerperspektivet
Struktur, oppbygging og prinsipper med fokus på at virksomhetenes IKT-systemer tilbyr IKT-tjenester til sluttbrukerne
  - a. f eks: funksjonalitet i komponenter (i komponentlaget) tilbys presentasjonslaget
2. System-til-system-perspektivet
Struktur, oppbygging og prinsipper med fokus på samhandling mellom virksomhetenes IKT-systemer

- a. f eks: funksjonalitet i komponenter (tilgjengelig via kommunikasjon) tilbys andre IKT-systemer

Mandatet for FAOS-arbeidet presenterer elektronisk samhandling mellom offentlige virksomheter i tillegg til selvbetjeningsløsninger. Kapittel 2 og 3 i FAOS-rapporten er i hovedsak skrevet ut fra brukerperspektivet. Det er nødvendig med en bredere omtale av system-til-system-perspektivet for å angripe problemstillinger i forbindelse med ”fellesløsninger og samordning gjennom gjenbruk, flerbruk og standardisering”. Den manglende omtalen av system-til-system-perspektivet i FAOS-rapporten har kanskje sammenheng med at det oppfattes som en mer implementasjonsnær problemstilling at et IKT-system benytter seg av komponenter i eksterne IKT-systemer. Realiteten er at de vanskelige problemene ligger på et overordnet og organisatorisk plan når virksomhetens tjenestetilbud (ovenfor ende-brukerne) gjøres avhengig av systemer utenfor virksomheten.

I kap. 3.2.1 Tjenesteorientering står det at ”Tjenesteorienteringen forutsetter en systematisk trelagsarkitektur.” Dette utsagnet kan forstås og aksepteres ut fra brukerperspektivet, men i system-til-system-perspektivet er det misvisende og lite egnet.

FAOS-rapporten FAOS snakker om komponenter som kan importeres til kode. Nøkkelspørsmål blir:

- Hvordan kan en kodebit ett sted (klient) bruke en tjeneste fra en annen kodebit (tilbyder)?
- Hvordan håndteres tjenestekvalitet og sikkerhet mellom systemer?

Klientdelen som kaller felleskomponenter, vil kreve endringer i et mangfold av systemer.

Interoperabilitet

Interoperabilitet er det arkitekturprinsippet som gir høyest score på effektmål (tabell i kap 3.3). Semicolon bifaller dette, men er sterkt uenig i to spesifikke elementer:

- Sitat fra kap 3.2.2:
Kravene til den organisatoriske interoperabiliteten vil elimineres med styrkingen av den semantiske i kombinasjon med den tekniske. Så lenge den samlede interoperabiliteten er åpen og grensesnittene avklart oppnår en prinsippets hensikt.
- At interoperabilitet har null effekt på konkurranse (tabell kap 3.3)

Vi mener at organisatorisk samhandling er kritisk nødvendig både for å bli enige om samhandlingsmål, hva skal man samhandle om, hvordan man samhandler, hvilken informasjon er det interessant å tilgjengeliggjøre for andre, hvordan man vedlikeholder og viderefører samhandlingsaktiviteter.

Kommunal sektor ønsker økt konkurranse mellom leverandører av fagsystemer og skjemaportaler. Arbeidet med å etablere denne konkurransesituasjonen består blant annet i å definere krav til teknisk, semantisk og organisatorisk interoperabilitet for de nevnte leverandørene.

Interoperabilitet og konkurranse behandles nærmere i det følgende.

Effekt mål og interoperabilitet

Vi vil også henlede oppmerksomheten på tabell i kapittel 3.3 og kapittel ”7.1.2.5 økt konkurranse og mindre leverandøruavhengighet”. Vi mener at interoperabilitet har stor betydning for økt konkurranse, i motsetning til FAOS-rapporten som scorer dette til ikke å ha betydning.

I tabellen i 3.3 har cellen med Økt konkurranse – Interoperabilitet fått følgende score:

Effekt mål	Interoperabilitet	Tilgjengelighet	Sikkerhet	Åpenhet	Flleksibilitet	Skalerbarhet	Enhetlig
Økt konkurranse	0	0	0	++++	++	0	++

Økt konkurranse må her deles i flere typer konkurranse:

- For statlige etater så utvikler de i stor grad sine saksbehandlingssystemer selv, mens for kommunal sektor er det i hovedsak IT-leverandørene som utvikler saksbehandlingssystemene. Det vil si at kommunal sektor kjøper flere hundre installasjoner av et saksbehandlingssystem, mens statlige etater har tradisjon for å lage sin interne saksbehandlingssystem i interne prosjekter.
- Det vil være stor risiko knyttet til fellestjenester som kun skal etableres et sted (en instans), eller at en etablerer leveranse av kun en type (instanser av samme type). Med gode beskrivelser av krav til interoperabilitet vil en kunne ha konkurranse på flere av felleskomponentene. Markedet vil da ved konkurranse kontinuerlig kunne forbedre offentlig infrastruktur og samhandling.

Prosessene den enkelte kommune utfører knyttet til sin tjenesteproduksjon varierer noe fra kommune til kommune, men prosessene har store likhetstrekk. Leverandørene av saksbehandlingssystemer til kommunal sektor har hittil i stor grad tilbudt proprietære grensesnitt. Kommuner som etablerer interoperabilitet mellom sine prosesser og deres støttesystemer har store utfordringer og kostnader knyttet til etablering av interoperabilitet på ulike nivå. Dette skaper en uønsket lock-in effekt som kommunene ønsker å komme bort fra. Ved innkjøp eller endringer i systemporteføljen i en kommune, ønsker kommunene at prosesser og støttesystemer er interoperable på ulike nivå internt i kommunen og overfor fylkeskommuner og statlige etater.

Når kommunen kan bytte ut sine saksbehandlingssystem uten å måtte kjøre store integrasjonsprosjekter vil lock-in situasjonen være fjernet og nye leverandører vil kunne entre et interessant massemarked for saksbehandlingssystemer.

Påvirkningen interoperabilitet har på konkurranse er for saksbehandlingssystemer i en kommune knyttet til

- Redusert lock-in
- Et marked som er åpent for nye leverandører
- Redusert kostnad ved å bytte saksbehandlingssystem
- Økt innovasjon ved at flere tilbydere finner markedet interessant.

Påvirkningen interoperabilitet har på konkurranse er for felleskomponenter:

- Mindre behov for kun en instans / løsning av felleskomponenter, flere og konkurrerende løsninger vil kunne sameksistere
- Bedre mulighet for innovasjon i felleskomponenter
- Et velfungerende tilbud fra markedet på konkurrerende løsninger
- Kompetansen i markedet på teknologi knyttet til fellesløsninger vil ikke være knyttet til kun en leverandør.

Nye arktitekturprinsipper

Semicolon gir sin tilslutning til prinsippene som er beskrevet i kap 3.2. Vi mener at to prinsipper kunne legges til:

1. Gjenbruk
2. Enhetlig dokumentasjon

Gjenbruk

Gjenbruk bør være et eget prinsipp for å poengtere viktigheten av å tilrettelegge for gjenbruk av både komponenter og data.

Det kan synes som om gjenbruk er søkt dekket av prinsippet tjenesteorientering, men vi mener likevel at prinsippet bør fremheves.

Enhetlig dokumentasjon

Vi mener at alle (felles) tjenester skal være beskrevet på en standardisert måte, med fokus på utveksling og grensesnitt, arkitektur, komponenter og implementering.

Prinsippet kan utvides til å gjelde alle offentlige tjenester. Vi trenger en organisasjon som forvalter av kvalitetsmål for informasjon (data) og dokumentasjon av informasjon (metadata). På denne måte vil det bli lettere å sikre riktig transformasjon av data mellom forskjellige metadata modeller. Vi foreslår at **Brønnøysundregistrene** kunne få en slik rolle.

Virksomhetsprosesser

Å stille opp vertikale og spesielt horisontale virksomhetsprosesser/forretningsprosesser gir et godt utgangspunkt for å diskutere en felles arkitektur, og viser et potensial for anvendelse og gjenbruk av fellestjenester. Man skal være oppmerksom på at dette er et øyeblikksbilde; prosessene vil kunne forandre seg over tid, noen vil bli borte og andre vil komme til.

Det viktigste er at disse prosessene gir eksempler på et behov for en fellesarkitektur og fellestjenester (gitt ved kapittel 5).

Felleskomponenter

FAOS-rapporten burde i større grad beskrive prinsipper og kriterier for hva som bør være fellestjenester, i mindre grad slå fast hvilke fellestjenester som skal være del av fellesarkitekturen. Sistnevnte burde gis ved et eget vedlegg i form av en tjenestekatalog (tilsv. kap. 5.3.9 Tjenestekatalog). Bildet over felleskomponenter/tjenester vil være levende og burde således vedlikeholdes i et eget dokument.

I forankring og godkjenning av FAOS-rapporten bør det prioriteres å først etablere et felles rammeverk av prinsipper og kriterier for en felles arkitektur. Videre godkjenning av eksakt hvilke felleskomponenter arkitekturen skal bestå av bør være underordnet i første omgang. Denne delen kan overlates til et etablert regime for forvaltning av en felles arkitektur, ref kapittel 6 Styringsprinsipper. Det er imidlertid positivt at FAOS-rapporten lister opp mulige felleskomponenter og således illustrerer og skisserer mulige bestanddeler i en offentlig IKT-arkitektur.

Generelt bør det for etablering av enhver felleskomponent vurderes spesielt forholdet til konkurranse i markedet og derved pris og kvalitet. Alle komponenter/fellestjenester som er noenlunde standardiserte og enkle og som ikke involverer eller har for sterke bindinger til dataforvaltning eller av andre hensyn bør underlegges sterkere kontroll, bør tilstrebes å være åpne for konkurranse fra flere. Da kan man velge mellom ulike leverandører og produkter (så lenge de tilfredsstillt krav til definerte standarder). Se for eksempel kommentarene til kap. 5.3.3 Skjemamotor nedenfor.

Ansvar for integrasjon, hvis kompleksitet øker dramatisk med antallet sammensatte komponenter, er ikke beskrevet spesielt i rapporten. Til en viss grad er dette kommentert i kapittel 5.4.2 Forholdet mellom samordningsgevinst og kompleksitet. Dette området utgjør en vesentlig utfordring i bildet som skisseres og fortjener ytterligere beskrivelser. Hvordan forvalte og følge opp tjenestenivå (tilgjengelighet, oppetider, kvalitet) vis a vis mange ulike aktører, som til sammen utgjør den samlede tjenesten overfor sluttbrukeren? Med ulike leverandører for de ulike komponentene vil det bli mange grensesnitt og mange ”gråsoner”, der ansvaret lett kan falle mellom stoler.

Felleskomponenter og offentlig innkjøpsreglement

For å få høy bruk av fellestjenester må anbud som offentlig sektor initierer fokusere på / kreve bruk av fellestjenester. Mange offentlige prosjekter omhandler prosessforbedring og samhandling ved bruk av IKT som støtteverktøy. Når anbud på slike prosjekter sendes ut i markedet, og det er krav om at leveransen skal benytte fellestjenester, da vil

- kjøper dele risiko for suksess med leverandøren, fordi leverandøren ikke selv kan stå inne for kvalitet i alle komponenter som inngår i leveransen.
- leverandør trolig ønske å designe seg vekk fra bruk av fellestjenester
  - p.g.a. tidsaspekter; lang ventetid med å få koblet seg på fellestjenester kan hindre bruk (eks. dagens Altinn)
  - fordi dette ene prosjektet kan klare seg bedre uten og leverandøren kan gi en større leveranse basert på sin produktportefølje
  - p.g.a. avhengigheter til forvaltning og videreutvikling av fellestjenester øker risiko for problemer

En kjøper som krever bruk av en standard eller fellestjeneste tar en risiko ved at denne standarden eller fellestjenester oppfyller behovet.

Spesifikke bemerkninger

Kap 5.3.3 Skjemamotor:

Det er greit at skjemamotor er en sentral komponent i en offentlig IT-arkitektur og at det etableres en fleksibel og omfattende løsning ifm Altinn II. Vi tror imidlertid det er

viktig at dette arbeidet fokuserer på standardiserte grensesnitt, slik at også flere leverandører slipper til. Dette vil gi både bedre løsninger og priser, da det åpner for konkurranse i markedet. Det bør således ikke pålegges å benytte en bestemt skjema-motor eller leverandør, så lenge det finnes flere som kan levere ihht en gitt standard. I kommunene har man 3 stk skjema-motorer å velge mellom.

Kap 5.3.6 Felles registerdataforvaltning:

Dette er uklart beskrevet. Menes det at det bør opprettes et eget register (tilsvarende datavarehus) hvor alle data/metadata fra flere registre som benyttes globalt forvaltes av en egen registerdataforvaltning? Dette høres merkelig ut?

Denne beskrivelsen synes også å skille seg fra de andre felleskomponenter/-tjenester ved at man her beskriver forvaltningen og ikke selve innholdet i tjenesten. Forvaltningen av en felles-komponent er et tema for samtlige tjenester, som også er noe undervurdert i rapporten generelt.

Forslag til ny felleskomponent

Selv om FAOS først og fremst burde etablere et felles rammeverk av prinsipper og kriterier for en felles arkitektur, tillater vi oss likevel å foreslå en ny felleskomponent.

Samlet oversikt/modell over offentlige informasjonskilder og tjenester

- Offentlige registre og ansvarlige informasjonsleverandører
- Informasjonsinnhold og nåværende bruk
- Eksisterende og (mulige) nye tjenester

I praksis vil dette kunne utformes som en slags registerkatalog (koblet mot både tjenestekatalogen og oppgaveregisteret).

Styringsprinsipper

Generelt er kapitlet om styringsprinsipper et interessant kapittel med mange gode analyser og betraktninger. Det er på dette området, i skjæringspunktet mellom organisatoriske og politiske mål og beslutninger, at mange av hovedutfordringene i forhold til å oppnå, vedlikeholde og videreutvikle samhandling ligger. Det vil være en forutsetning for å få på plass og forvalte en felles arkitektur at de riktige styringsmekanismene etableres.

Overordnet styringsfunksjon må plasseres hvor det får størst innflytelse og effekt. Statsministerens kontor eller FIN må på en eller annen måte inn i en styrende rolle. Det er kanskje utopisk, men å flytte IT-politisk avdeling til FIN er i hvert fall på papiret et enkelt håndgrep. Vi har sansen for at tildelingsbrevene utstyres med tekst som foreslått i kapittel 6.9 Anbefaling om innhold i tildelingsbrev.

Integrasjonsaspektet kunne også ha vært behandlet i dette kapitlet, som en del av en forvaltningsenhets ansvarsområde. Det blir bare enkelt nevnt også i dette kapitlet (ref kap 6.7 Anbefaling av styringsmodell for komponenter, der det vises til ansvaret for katalogisering av komponenter).

Samfunnsøkonomisk analyse

Kapittel 7 legger fram interessante indikatorer for samfunnsmessig nytte.

I kapitlet beskrives indikatoren **Bedre informasjon**, men vi syns også at indikatoren **Tilgjengelig informasjon** burde ha vært beskrevet. Tilgjengelig informasjon ville svare på Riksrevisjonens rapport, og ville omhandle informasjon som ressurs. Dette vil være særdeles viktig for tjenesteutvikling, innovasjon og verdiskaping i samfunnet.

Integrasjonskostnader er også utelatt fra kapittel 7, og kunne med fordel vært med.

Andre elementer som kunne vært med er **Innsparing av tid** og et regime for måling av resultater (risikovurdering og mulig gevinstrealisering).

Forslag til videreføringer

Semicolon vil foreslå følgende temaer for videre oppfølging:

Offentlig informasjonsforvaltning

Generelt er det flere mulige vinklinger i en diskusjon om offentlig informasjonsforvaltning

- Tjenesteorientering, med fokus på systemarkitektur og prinsipper
- Informasjonsorientering, med fokus på kvalitet og tilgjengelighet
- Organisasjonsorientering, med fokus på oppgaveansvar, styringsfunksjon og finansiering

Semicolon foreslår at FAOS følges opp med en grundigere gjennomgang av de enkelte vinklingene. Først og fremst må aktørene i offentlig sektor bli enige om hva det skal snakkes om. Her kan Semicolon bidra med synspunkter. Deretter trenger vi en felles "overordnet mental referansemodell" for Organisasjon, Tjenester, Samhandling, Informasjon, Kommunikasjon og Teknologi.

Overordnet referansemodell

Offentlig forvaltning trenger overordnet referansemodell for å beskrive tjenester, arbeidsprosesser, organisering og ressurser i offentlig virksomhet. Deretter bør alle offentlige virksomheter dokumentere både

1. sine tjenester, oppgaver og informasjonsutveksling i en "ekstern modell"
2. sine arbeidsprosesser, ressursforvaltning og organisering i en "intern modell."

Den eksterne modellen kan brukes for å samhandle mellom eksterne aktører, med tilhørende forretningsprosess og utveksling. Den interne modellen kan brukes for å vedlikeholde og utvikle intern operasjon.

Ny finansieringsmodell for offentlig samhandling

Vi anbefaler at det utarbeides en ny finansieringsmodell hvor offentlige virksomheter får betaling for gjenbruk av (andres) felleskomponenter.

Dette vil være en sterk driver for samhandling og samarbeid. Modellen kan forankres i både beregning/estimat av innsparing i forhold til nyutvikling og livsløpskostnader for komponentene. Praktisk gjennomføring kan skje ved hjelp av mange forskjellige "forretningsmodeller" (engangs utbetaling, utbetaling per aksess, utbetaling for forpliktelse til gitt volum av bruk, osv.).

Andre videreføringer

- Beskrive samhandling mellom systemer innenfor og på tvers av etater
- Beskrive en referansearkitektur som støtter samhandling mellom eksisterende arkitekturer
- Sørge for at felleskomponenter for sikkerhet og metadata gjøres tilgjengelig også for privat sektor for å sikre sømløs samhandling
- Hvordan implementere FAOS
  - Hva må til for at leverandørene skal bruke felleskomponentene i sine tilbud?
- Dokumentere det som fins av fellestjenester og -komponenter i dag
- Fare med sentraliserte løsninger og felleskomponenter
  - Sementerer fremtiden for 3-5 år
  - Hindrer konkurranse og innovasjon
  - Savner inngående diskusjon om valg av arkitektur/løsning og konkurranseforhold og tilbudsmangfold i markedet
- Trenger en felles klassifikasjonsstruktur for gjenbrukbare komponenter